

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА “ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЪРГОВИЯТА”

УТВЪРЖДАВАМ:

(Проф.д-р Пламен Илиев)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “Борсови операции”;

ЗА СПЕЦ: “Бизнес икономика”; ОКС "бакалавър"

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3 ; СЕМЕСТЪР: 5 ;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 150 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 5

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ХОРАРИУМ, ч.</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ, ч..</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
В Т.Ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	90	-

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Христо Трайков)

2. ....
(доц. д-р Цветнен Цветков)

Ръководител катедра: .....
„Икономика и управление на търговията“ (доц. д-р Виолета Димитрова)

I. АНОТАЦИЯ

Теорията и практиката на борсовата търговия са голямо предизвикателство. Изучавайки тази дисциплина, студентите ще получат представа за философията, аналитичния апарат и технологията на участие в борсовите сделки.

След завършване на лекционния курс, студентите ще придобият знания относно: същността, видовете, структурата, функциите и специфичните особености на борсовите пазари. Ще се запознаят с основните методи и показатели за фундаментален и технически анализ на активите, обект на борсова търговия, както и видовете борсови сделки. Студентите ще придобият умения за оптимизиране на управлението на инвестиционния портфейл при участието в борсови сделки. Ще се запознаят със състоянието, проблемите и перспективите на борсовата търговия в България и др.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ	
		Л	СУ
РАЗДЕЛ. I КАПИТАЛОВИ ПАЗАРИ			
ТЕМА 1. ВТОРИЧЕН КАПИТАЛОВ ПАЗАР		2	2
1.1.	Същност на вторичния капиталов пазар, видове, функции в съвременната икономика.		
1.2.	Основни пазари в САЩ: NYSE, AMEX, OTC/NASDAQ, “трети” и “четвърти” пазари.		
1.3.	Пазарите в Лондон, Токио, Франкфурт, Хонконг, Торонто.		
1.4.	Капиталовият пазар в България – БФБ.		
ТЕМА 2. ТЕХНОЛОГИЯ НА БОРСОВИТЕ СДЕЛКИ С ЦЕННИ КНИЖА		2	2
2.1.	Основни видове инвеститори и система на борсовите посредници.		
2.2.	Основни характеристики на нарежданията за борсовите сделки: размер, срок на изпълнение, основни видове, изпълнение.		
2.3.	Видове сметки на инвеститора: касова сметка, маржин сметка. Характерни особености на сделките по маржин сметката и ефект на късите продажби.		
2.4.	Борсовата цена – източник на информация.		
2.5.	Клирингови процедури и защита на сделките.		
2.6.	Регулиране на вторичните капиталови пазари. Специфични особености на законодателството в България.		
ТЕМА 3. ИНВЕСТИЦИОННА СТОЙНОСТ И ПАЗАРНА ЦЕНА НА ЦЕННИТЕ КНИГИ		2	4
3.1.	Графики на търсенето и предлагането на ценни книги. Търсене за притежаване на ценни книги. Оценка на инвестиционната стойност при къси продажби. Цената – продукт на консенсус /Модел на Гросман-Стиглиц/.		
3.2.	Теория на ефективния капиталов пазар. Рационален капиталов пазар.		
3.3.	Оценка на безрискови ценни книги: номинални и реални лихвени проценти, доходност до падежа, спот и форуърд проценти, пазарна дисконтираща функция. Теории за времевата зависимост на СПОТ процентите: Теория за непредубедените очаквания, Теория за предпочитания към ликвидност, Теория за пазарната сегментация.		

3.4.	Оценка на рискови ценни книги: Пазарна и индивидуална оценка. Подходи при оценката на рискови ценни книги. Вероятностно прогнозиране, дърва но целите и математическо очакване. Очаквана доходност през периода на владееене.		
ТЕМА 4. ИЗБОР НА ИНВЕСТИЦИОНЕН ПОРТФЕЙЛ		4	6
4.1.	Съвременна теория на портфейла – Модел на Марковитц.		
4.2.	Проблеми при избора на портфейла от активен инвеститор: пазарен модел, β коефициенти, действителна срещу очаквана възвръщаемост.		
4.3.	Ефекти на диверсификацията на инвестициите: общ риск, пазарен риск и собствени риск на портфейла.		
4.4.	Алтернативни методи за определяне на риска: VAR, SSD, LPM и др.		
4.5.	Модел за оценка на капиталовите активи /CAPM/.		
4.6.	Факторни модели и процесът на формиране на дохода.		
4.7.	Арбитражна теория на ценообразуването /APT/.		
ТЕМА 5. ПАЗАРНА ЛИКВИДНОСТ		2	2
5.1.	Търсене и предлагане на незабавност, формален модел на пазарната ликвидност. Влияние на ликвидността върху пазарната структура.		
5.2.	Пазарна ликвидност и пазарна ефективност /информационна и ценова/.		
5.3.	Пазарна микроструктура. Компоненти на Bid-Ask спрейда.		
5.4.	Влияние на индивидуалната ликвидност върху възвръщаемостта и риска на ценните книги.		
5.5.	Регулиране действията на инсайдерите.		
ТЕМА 6. АНАЛИЗ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПОРТФЕЙЛ ОТ ЦЕННИ КНИЖА		4	6
6.1.	Анализ на облигации: Метод за капитализация на дохода. Ликвидност и вероятност за неплатежи. Фактори на риска на облигациите и спрейд на доходността им. коефициенти за неплатежеспособност.		
6.2.	Управление на портфейл от облигации: Ефективност на пазара на облигации. Теореме за основните характеристики на облигациите. Дюрация и имунизация. Активен мениджмънт на облигационен портфейл.		
6.3.	Фундаментален анализ на обикновени акции: влияние на информацията от борсовия пазар. Exante и Expost оценки на доходността. Методи и показатели за оценка на обикновени акции. Value Line рейтинг на акциите. Метод PHERM. Технически анализ на борсовите цени на акциите.		
6.4.	Оценка на ефективността на управлението на портфейл от акции: показатели за доходността на портфейла, оптимизиране на времето за борсови сделки, факторен анализ на ефективността от управлението.		
ТЕМА 7. ФЮЧЪРСНИ ПАЗАРИ		10	6
7.1.	Фючърсни пазари и фючърсни сделки.		
7.2.	Съотношението фючърсни – спот цени.		
7.3.	Фючърсни сделки с пазарни индекси.		
7.4.	Опционни сделки: същност и видове. Организация на търговия с опции: информация от борсовите бюлетини, действия на специалистите, комисионни и маржове. Оценка на стойността на опциите: модели BOPM и Блак-Шоулс.		
7.5.	Опции върху фючърсни сделки /Futures Options/.		
ТЕМА 8. ПРОБЛЕМИ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА БОРСОВИЯ ПАЗАР СЪС СТОКИ В БЪЛГАРИЯ.		4	2
8.1.	Информационен, алокативен и организационен аспект на ефективността.		
8.2.	Моделни и показатели за изследване на ефективността.		
8.3.	Проблеми на ефективността на борсовия пазар със стоки в България.		

8.4.	Потенциал за развитието на фючърсен пазар в България.		
------	---	--	--

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Курсов проект	1	30
Общо за семестриален контрол:		1	30
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (класически писмен изпит със зададени въпроси и задачи)	1	60
Общо за сесиен контрол:		1	60
Общо за всички форми на контрол:		2	90

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронен учебник по дисциплината, качен в платформата за дистанционно обучение: Трайков, Хр. Борсова търговия, учебник на ИУ-Варна, 2016
2. Fabozzi, F. Capital Markets, Institutions, Instruments, and Risk Management, Fifth Edition, The MIT Press, 2015.
3. Fabozzi, F. Modigliani, F. Jones, F. Foundations of Financial Markets and Institutions: Pearson New International Edition, 4th Edition 2013.
4. Шарп, У., Александер, Г.Д., Бэили, Д. Инвестиции. Инфра-Москва, Москва, 2011.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Трайков, Хр. Борсова търговия, учебник на ИУ-Варна, 2004 г.
2. Елазаров, С., Миленков, Хр., Симов В., Стокови борси, 2-роиздание, Университетско издателство "Стопанство"С., 1998;
3. Миленков, Хр., Елазаров, С., Борсова търговия с фючърси, С., Информа, 1993;
4. Шарп, У., Александер, Г.Д., Бэили, Д. Инвестиции. Инфра-Москва, Москва, 1998;
5. Каракашева, Л., Маркова Б., Борси и борсова политика, С., Призма, 1999;
6. Sharpe, W.F. Alexander, G. Bailey J. Investments 6th edd. Prentice Hall, 1999.
7. McRae M. Introduction to FOREX
8. Johnson B. Options trading 101 from theory to application, Morgan James 2009
9. How to Make Money in Stocks: A Winning System in Good Times and Bad, Fourth Edition Paperback – May 18, 2009

10. Terry, Ch. The trader business plan, www.traders-mag.com July/August 2003
11. Елазаров, С., Симов, В., Справочник по фючърсна търговия, С., Информа, 1993;
12. Ковачева, В., Борси и борсови операции, Габрово, 1995;
13. Петков, Б., Борсова търговия, С., 1999;
14. Първанов, Хр., Божилова, Св., Борси и борсови операции I част, С., 1995;
15. Симов, В. и други, Стратегии в борсовата търговия, С., Информа, 1993;
16. Kapoor, J.R. Dlabay, L.R. Hughes, J..R. Personal Finance, Irwin, Illinois, 1988;
17. Puxty A.G., Dodds J.C. Financial Management, Chapman & Hall, London, 1991;
18. Rose, P.S., The Financial System in the Economy, Texas AM Uneversity, 1994;
19. Rose, P.S. Money and capital markets, Irwin, Boston, 1989;